

sem évszám nem ad támpontot: a mesék *egyszerültje*, az időtlenség a regény jelen ideje. Ez is kiemeli parabola jellegét, miközben elfogadtatja a történet abszurditását, a jelentések között pedig valószínűsíti, sőt egyértelművé teszi a jelképeseket. Az olvasó, történeti tapasztalatai birtokában könnyen értelmezi a korrajzot, amely olyan, mint egy félig elmondott közmondás. A mindenkori jelennel helyettesíthető időtlenség pedig a meseíró bravúrja: a *ma* lehetne tegnap, de *holnap* is, sőt *harmincöt év múlva* is.

Ilyesmit általában nehezen bocsát meg egy a „felépítményt” is uralni akaró hatalom. És hol van az a hata-

lom, amely ilyen vagy olyan eszközökkel, megszorításokkal vagy támogatásokkal, reklámmal vagy megbélyegzéssel, vagy mindkettővel egyszerűen, uralni ne akarná a szellemi életet, akár a művészetek világát is?

Lázár Ervinnek meg kellett emésztetnie, hogy közkedvelt gyermekkönyvei mellett *A fehér tigris*, ez a valóban remek mű – és szintén kitűnő elbeszéléseinek sora is – hátterbe szorult. Úgy érezte, hogy a „szakma” mellőzi, hogy nem tekintik komoly írónak. Közismert, hogy az ignorálás (az elhallgatás, a tudomásul nem vétel) a rossz kritikánál is rosszabb, éppen mert nem lehet megragadni, nem lehet cáfolni, sőt

magát az ignorálás szándékát sem lehet bizonyítani. Lehet egyszerű véletlen, de a jelentéktelenségre adott válasz is. Míg a téves értékelés árt a szakember tekintélyének, esetleg később helyesbíteni kell, no meg kényelmetlen találkozásokra ad alkalmat, addig az agyonhallgatás csak az írónak árt. És sunyi tartalékokat rejt a jövőre nézve. Később akár jóvá is tehető.

De az író azt már legtöbbször nem várja ki. Elmegy abban a hiszemben, hogy: „Nem tudom, mért történt így, hogy amit írtam, nem kellett ennek a kornak, amiben ma élünk. De így történt, és most már így is marad...”

LÁZÁR ERVIN

Utazás

Nem tudom, mi az ördögért kellett nekem kalandozásra vetemednem. Most már persze mindegy. Elhatároztam, hogy mélyebb ismeretséget kötök a 47-es villamossal. Ha már egyszer ilyen gyakran utazom rajta a Deák tér és a Móricz Zsigmond körtér között, illendő lenne megtudni róla azt is, merre jár a kertek alatt. Addig nem ismerem igazán, amíg el nem megyek rajta a budafoki végállomásáig.

Az elhatározást tett követte. Elmentem. Sétálgattam egy kicsit a félig falusi, félig városi főutcán, benéztem a piacra, aztán már bent is voltam a csapdában, egy cipőboltban. Már beléptemkor rossz előérzet fogott el a zord biztonsági ember láttán, aki ott állt az elmés szerkezet, a tolvajfogó kapu mellett, nyilván azért, ha meghallja a sípszót, keze ügyébe essen a tolvaj, és könnyedén fel tudja tartóztatni. Némi kis nézelődés után kifelé igyekeztem. A tolvajkapu harsány füttyel jelzett, a biztonsági ember rám dörrent: „Jöjjön vissza!” Táská nem volt nálam, szúrós pillantás a cipőmre. A zord ör azonnal belátta, ezt, ha loptam is, vagy régen loptam, vagy használtan, de semmi esetre sem itt. De árultak lúdtalpbetétet is. Talán azt! Fondorlatosan beletettem az ócska cipőmbe és ... nono. Fölszólított, hogy vessem le a cipőmet. A vevők kerekre nyílt szemmel néznek: „Ilyen hát egy tolvaj.” Egy kopottasan öltözött testes öregember. Lehet, hogy volt olyan is, aki megsajnálta. Hátha megélhetési bűnöző vagyok. Szegény munkanélküli, segélyre szoruló szánalmas alak, akinek nemhogy cipőre,

de lúdtalpbetétre sem telik. Most kéne előadnom, hogy ezt a cipőt másfél éve vettem a Vámház körüti cipőboltban. Amint látják, fekete cipő. Nem szeretek fekete cipőben járni, de muszáj volt megvennem, mert másik fekete cipőm nincs, és én illendően felöltözve akartam átvenni a Kossuth-díjat. Na még csak ez hiányzik. Kitorne a harsány röhögés. Nemcsak tolvaj, hanem elmeháborodott is. Kussolok hát, ahogy egy jól nevelt tolvajhoz illik. Ez a fekete cipő aztán mégis közelférközött a szívemhez, mert ebben fáj legkevésbé a lúdtalpas és érszűkületes lábam. Azért ilyen megviselt szegény. Most megszegyenülten babrálok a fűzőjével, és lehámozom a lábamról. Tudom, hogy megtagadhatnám, mert nincs jogom átkutatni, kihívathatnám a rendőrséget, igaz, közben esetleg egy-két pofont is benyalhatnék... nem, inkább megalázottan vetkőzöm. Abban reménykedem, hogy ma reggel nem lyukas zoknit húztam a lábamra. Az volna a teljes siker. De nem, a zokni ép. Az ember megfogja a cipőimet, lógnak a kezében, mint két döglött patkány, a lúdtalpbetétre pillant. Kirongyolódott szélű ócskaságok. Kétségtelen, hogy azt se itt loptam. Emberünk kis této-vázás után odamegy a pénztárgéphez, valami dobozfélébe lógatja a cipőket, egy nyikkanó géphang hallatszik. Visszakapom a cipőmet. Motyogok valamit az emberi méltóságról meg ilyesmikről, de keményen lehurrognak. Örüljek, hogy hatástalanították. De nem örülök, megalázva húzom a csíkot. Hatástalanított öregember hatástalanított cipőben. Gyere már kedves 47-esem, vigyél minél messzebbre. Mi a fenéért akartam látni a végállomásodat. „Milyen messze vigyelek?” – kérdezi a 47-es. Hát más országba, más határra, oda, ahol... „Csak a Deák térig tudlak vinni” – mondja tárgyilagosan. És visz. Zakatolunk a kopott síneken.